

Purmerend in de zeventiende eeuw

Wat bood dit stadje met zijn vele grachten en bruggetjes in dien tijd toch een schilderachtigen aanblik!

De Slotterburghwal (Gedempte singel), Cakenburgh (Westerstraat), 't Zuyd-eynd (Nieuwstraat), Weeshuysburghwal (Willem Eggerstraat) en Kolck (Kolkstraat) vormden één dóorloopende gracht, die met de Where in verbinding stond. De tegenwoordige Neckerdijk, Kanaalstraat, Zuidersteeg, Westersteeg, waren eveneens leuke grachtjes, aan weerszijden met boomen beplant. Laten we eens een kijkje nemen.

De Slotterburghwal, een vriendelijke door iepenboomen beschaduwde gracht, bezat een bijzondere aantrekkelijkheid door de „kleine Beemsterbrug“, die Vischmarkt en Wagenbeurs, toen „Vloyenburgh“, verbond. Van deze brug had men uitzicht op de Bierkade met haar verscheidene bierstekerijen en wippen en op de bleekvelden en waterstoepen van 't Venediën, welke zich afspiegelden in de wateren van de Weer. De Weerwal langs wandelend, kwam men over de „Kolckbrug“ bij de „Sluys“, de latere kreupelenbrug, de verbinding tusschen Breedstraat en Dubbele buurt. Hier stonden Dinsdags vele ouden van dagen en gebrekkigen, die den kooplieden en marktbezoekers bedelden om een aalmoes. De afsluiting van de Weeshuysburghwal, waar in 1638 op de ruïnen van het oude Ursulaklooster, het weeshuis voor burgerkinderen werd opgetrokken, was de „Zuyd-eynderbrug“ en iets verder de „Boonackerbrug“ aan het begin der tegenwoordige Bultstraat.

Schilderachtig was ook de „Varkensbrug“, in de 19e eeuw „Paradijsbrug“ genoemd, die Padjedijk en Neckerdijk overwelfde.

De stad had geen deftige wijken. Nu en dan ontmoette men een patriciërshuis, maar over het algemeen waren de 457 woningen die Purmerend in het midden der 17e eeuw telde, met eenvoudige gevels versierd. We noemen b.v. het blauwe

pottenhuis, op den hoek van de Hoogstraat, den winkel van den eersten stadsdrukker Pieter Baars in de Peperstraat, het huis met de sierlijk gesmede ankers op de Gouw e.a. Helaas is van dit alles niets meer over. De weinige oude geveltjes, welke men op het einde der vorige eeuw zoo hier en daar aantrof, zijn alle door „moderne“ vervangen. Men wilde blijkbaar van de stad geen museum maken.

Op de Weerwal bevinden zich nog twee gevelfragmenten van gebakken en gehouwen steen (perceel 8 en 15); de fraaie versiering in den vorm van een gevelsteen, waarop een man en een vrouw, die een vat droegen stonden afgebeeld, schijnt spoorloos verdwenen. Kaasmarkt 3 bewaart ons een gevelsteen met Samson en vier zeventiende eeuwsche leeuwenkoppen en Westerstraat 124 een met de verspieters uit het land Kanaän. Het reliëf van gehouwen steen. Neptunus voorstellend en het medaillon met de zwaan (Weerwal 12), als ook de portiek (Achterdijk 16) met rijk bewerkte omlijsting, cartouche en kroon, stammen uit veel lateren tijd. Het eenige gebouw, dat ons aan de gouden eeuw herinnert is Bierkade 9. Het bleek een zeventiend' eeuwsch huis te zijn, dat in de 18e eeuw krachtadig was verbouwd. Zodoende heeft het een streng Louis XVI voorgevel, een Louis XV stuc-gang en voorkamer, een Louis XVI achterkamer en een zeventiend' eeuwsch rood baksteen achtergevel. Onder de kundige leiding van architect A. A. Kok werd het in 1930 grondig gerestaureerd. Dikke witsellagen werden afgestoken, korsten verf, die fraai snijwerk bedekten, verwijderd en de achtergevel in eere hersteld. Een jaar te voren was het in eigendom aan de vereeniging „Hendrick de Keyser“ overgegaan.

Gelijk in andere steden was de toestand der wegen in oud-Purmerend allertreurigst. De hoofdstraten en de opritten der bruggen waren met keisteenen en „steenkes“ geplaveid, andere met gruis van steenen bestrooid, sommige waren echte „modderpoelen“. De stad bekommerde zich alleen om den rijweg; voor de voetpaden langs de huizen had ieder burger voor zijn eigen deur te zorgen. Natuurlijk liet de reinheid